Zusammenfassung

Ein gezüchtetes Weibchen vom Trauerbock *Morimus asper* Sulz. wurde 593 Tage lebend gehalten, wobei der Hergang der Regeneration eines Mittelbeins verfolgt wurde. Das beschädigte und gelähmte Bein wurde zwischen dem Schenkel und dem Schenkelring abgenommen. Ein halbes Jahr später begann ein neues Bein ohne Tarse herauszuwachsen. Dies war ein wenig verkleinert und wurde beim Gehen als Stütze verwendet. Nach 4 Monaten wurde das Bein wieder gelähmt und später abgestossen.

TOR-ERIK LEILER

Några intressanta skalbaggsfynd i Halltorps hage

Vintern 1963—64 gjordes en kraftig röjning i Halltorps hage på Öland för att gynna den värmeälskande insektsfaunan, som sedan gammalt är känd från hagen (se Lundberg, Ent. tidskr. 1965, sid 21—23). Våren 1970 gjordes kompletterande huggningar och röjningar, även denna gång med hjälp av beredskapsmedel. Författarna till denna uppsats, som erhållit dispens från gällande insamlingsförbud, har under sommaren 1970 vid olika tillfällen besökt området och åtskilliga intressanta fynd har gjorts såväl av arter, som tidigare påträffats någon gång som av sådana som är »nya» för hagen eller t.o.m. för Öland.

Insamlingarna har därvid utförts i huvudsak konventionellt genom bl.a. slaghåvning och sållning, men dessutom har åtskilliga nattimmar utnyttjats till att med ficklampor leta på träden främst i anslutning till savställen och på död ved. Denna metod visade sig mycket effektiv och många intressanta skalbaggsarter kunde konstateras på detta sätt.

Alldeles uppenbart är att röjningsingreppen gynnat den värmeälskande faunan. Inte minst märks detta på stora ekbocken *Cerambyx cerdo* L. Före första ingreppet 1963—64 var det långt mellan observationerna. Nu kan man knappast undgå att få se den ståtliga långhorningen sävligt krypa på de grova ekarna eller sakta flyga runt om man besöker området i slutet av juni—början av juli månad. Talrika flyghål i de ännu levande ekarna, såväl årets som nästa års, ur vilka gnagmjölet rasar då larverna fullbordar dem, visar att arten trivs. Risken är väl nu bara den att stammen blir för stark innan ersättningsträden blivit tillräckligt grova för att passa arten. Samtidigt har ca 10-talet stora ekbockar iakttagits sommaren 1970. Flera nätter då vi gick och lyste på ekarna på jakt efter diverse nattdjur upptäckte vi exemplar av stora ekbocken sittande eller krypande på stammarna, och tydligt är att arten även nattetid är i farten även om det är lättast se dem på eftermiddagen, främst varma dagar. Vid något tillfälle skall enligt uppgifter exemplar ha observerats krypa omkring på avverkade ekstockar och även sysselsatta med äggläggning. Att eventuella larver skulle ha någon möjlighet att nå fullvuxet stadium i sådana stockar torde få betraktas som uteslutet med hänsyn till bl.a. den långa utvecklingstiden i Sverige.

En bidragande orsak till de många intressanta fynden kan vara den varma sommaren 1969, som rimligtvis bör ha gynnat de värmeälskande arter som det rör sig om.

Här nedan behandlas de intressantaste fynden artvis.

Elater megerlei Lac.

Denna svartbruna drygt cm-stora knäppare rapporterades såsom ny för Norden så sent som 1949 då 4 exemplar erhölls ur en ihålig ekgren, som strax innan blåst

ned i Halltorps hage (G. Dahlgren, J. R. Bergvall, U. Nylander; Nylander Ent. tidskr. 1953, sid. 82). Arten hör till värmerelikterna och har förgäves eftersökts senare. Om detta beror på att arten är ett nattdjur och man ej känt till hur den skall påträffas eller om förekomsten av flera exemplar sommaren 1970 beror på 1969 års gynnsamma sommar i kombination med röjnings- och gallringsingreppen är en fråga som framtiden får besvara.

Samtliga exemplar (sammanlagt 10-tal) som iakttogs attraherades uppenbart av sav som sipprade fram ur sår på ekarna. Första exemplaret erhölls den 4/7 kl 01.30 (Baranowski). Nästa exemplar noterades den 13/7 kl 0.15 (Lundberg). Kl 21.45—22.30 även den 13/7 iakttogs ytterligare tre exemplar och sista exemplaret noterades den 18/7 (Nylander). I samtliga fall i anslutning till savflöden. Tidigaste observationen gjordes kl 21.35 den 14/7 och uppenbarligen är arten ett utpräglat nattdjur (se dock nedan under *Adelocera quercea*).

Adelocera quercea Hbst

Även denna som ytterst sällsynt ansedda knäppare och som i Norden utöver i Halltorps hage endast är känd i några exemplar från Melböda på norra Öland (leg. Stellan Erlandsson, coll. Riksmuseum), visade sig dels vara ett nattdjur och dessutom attraheras av savflöden. Denna art är dock tagen vid varmt väder i solsken mitt på dagen och det är väl inte otroligt att detsamma gäller även för *Elater megerlei* i likhet med flera andra arter bl.a. av knäppare, innebärande att de dels kan svärma på dagen i strålande sol, men kanske framför allt är i farten nattetid.

Totalt fyra *Adelocera quercea* iakttogs, det första den 14/6 och det sista den 13/7, samtliga i skymningen eller nattetid, tre sittande på torr ved, det fjärde helt inkrupet i ett savande hål nästan dold av savflödet.

Agrilus-arter

De halvmeterhöga stubbskotten från främst de röjda hasselbuskarna och askarna visade sig vara ett omtyckt tillhåll för praktbaggar i form av *Agrilus*-arter. Så fort solen sken, främst på eftermiddagen, slog *Agrilus*-exemplar till på bladen, och bearbetning av det insamlade materialet på ca 50 exemplar visar att följande arter fanns representerade: *Agrilus biguttatus* F. (i juni), *laticornis* Ill. (flera), *angustulus* Ill. (flera), *sulcicollis* Lac. (flera), *viridis* L. (några), *olivicolor* Kies. (enstaka, däremot flera även kläckta ur hassel vid Strandtorp) samt *convexicollis* Redtb. (två exemplar).

Attagenus punctatus Scop.

Ett exemplar av denna vackra änger erhölls den 7/7 på en av de grova ekarna (Nylander). Arten togs första gången 1947 av Bengt Rapp som ny för Norden (Lundblad, Ent. tidskr. 1950, sid. 75) och har sedan tagits i enstaka exemplar bl.a. i blommor men även krypande på ekarna. Sommaren 1970 erhöll dock Olle Robin ett exemplar vid Hornsö i Småland, vilket alltså innebär att arten ej längre är exklusiv för Halltorp (in lit.).

Globicornis nigripes F.

Även denna änger är relativt ny för Norden och känd i några exemplar från Halltorp samt vid Norrköping. Den 14/7 togs ett exemplar genom slaghåvning strax utanför reservatet (Lundberg).

Anthrenus fuscus Ol.

Denna art har tidigare rapporterats dels från Småland (Lundblad, Ent. tidskr. 1943, sid. 190—191) dels från Västergötland (Torkel Hagström in lit.). Det har diskuterats om det rör sig om spontan förekomst och i Catalogus 1960 har fynden markerats med »i» d.v.s. införd. Vid genomgång av äldre material från hagen påträffades ett exemplar av denna art (således ny för Öland), som togs den 16/7 1961. Genom bankning av blommor kunde nu ytterligare ett exemplar insamlas den 14/7 1970 och uppenbart är dels att arten förekommer konstant vid Halltorp, dels att fynden bör markeras med prick (båda leg. Lundberg).

Ptinus sexpunctatus Panz.

I samband med fångsten med hjälp av lampa tillvaratogs mellan 15/6 (Baranowski) och 13/7 sex exemplar av denna för Öland nya art. Samtliga kröp omkring eller satt på ekarna, flertalet på helt död ved. I flera fall iakttogs *Ptinider,* som uppenbarligen svärmat och som just fällt, bl.a. noterades förutom *P. sexpunctatus, P. fur* L., *P. subpilosus* Sturm och *P. rufipes* Ol.

Neuraphes sparshalli Denny s. Mach.

En liten brunfärgad *Neuraphes,* som erhölls den 14/6 genom sållning av förna under en rishög (Baranowski), visade sig vid bestämningen vara *N. sparshalli* (tidigare 1 exemplar Blekinge, leg. Arne Sundholm och 3 exemplar Skåne, Simrishamn, Einar Wirén in lit.).

Plectophloeus nitidus Frm.

Denna art har tidigare endast tagits i några exemplar i hagen (Lundberg, Ent. tidskr. 1966, sid. 52). Nu kunde den konstateras förekomma rikligt i rödmurken fuktig ekved utanför reservatet och ett 50-tal insamlades. Anmärkningsvärt nog var samtliga *P. nitidus,* medan *P. nubigena* Rtt. endast är känd i det enda exemplar som Nylander tog 1951.

Utöver de arter som nämnts här ovan erhölls följande, som är »nya» för Öland:

Atheta oblita Er.

Den 13/7 1970 i honungsskivling med bl.a. *Gyrophaena*-arter (Lundberg).

Plegaderus caesus Hbst

I mulmet i en ekgren 4 exemplar den 8/7 1970 (Baranowski). På likartat sätt taget redan den 21/4 1967 (Lundberg).

Nattetid iakttogs även följande arter:

Agonum krynicki Sperk (flera »jagande» på ekarna), *Velleius dilatatus* F. (ett exemplar den 13/7 1970 ca kl 22.30 vid savhål där den just gripit ett nattfly; leg. Ambjörn Carlsson), *Oligomerus brunneus* Sturm (den 14/7 och 18/7, båda gångerna sent på natten; leg. Lundberg respektive Nylander), *Corynetes obenbergi* A. Jns., *Trinodes hirtus* F., *Opilo mollis* L., *Prionychus ater* F., *Cryptophagus populi* Payk, *Tenebrio opacus* Dft. samt diverse små kortvingar etc. i anslutning till savande hål.

Dessutom erhölls även följande intressantare arter:

Hylobius transversovittatus Gze (två exemplar leg. Baranowski i anslutning till fackelblomster, det ena exemplaret f.ö. sittande på basen av en av de grova ekarna intill en mindre försumpning nattetid), *Choragus sheppardi* Kirby under ekris, *Batrisodes delaportei* Aubé (A. Carlsson), *Lycoperdina bovistae* F. (Baranowski) samt *Odontaeus armiger* Scop. och *Corymbites bipustulatus* L., båda vid fjärilslampa strax utanför hagen (Baranowski).

Bland arter som icke återfunnits senaste åren kan nämnas *Vincenzellus ruficollis* Panz. och *Dirrhagus sahlbergi* Mnh., båda arter som utvecklas i grenar o.d. och som borde ha gynnats av att det röjda riset kvarlämnats hopdraget i högar.

STIG LUNDBERG, RICHARD BARANOWSKI och ULF NYLANDER